

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פורים, ה'תשל"ה

חלק א – יו"ל לשי"פ תשא, חיי אדר-ראשון, היתשפ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תשא, ח"י אדר-ראשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות חג הפורים ה'תשל"ה, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

פורים קטן, אדר ראשון, ה'תשפ"ב,
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2022 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5782 • 2022

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

בס"ד. שיחת חג הפורים, ה'תשל"ה.

בלתי מוגה

א. כאשר המגילה מספרת אודות סיום קביעות ימי הפורים, הנה ההקדמה לזה — שזוהי גם הוראה בנוגע לימי הפורים מידי שנה בשנה — "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"¹.

ובזה ישנו הפירוש הפשוט, פשוטו של מקרא, וישנם גם הפירושים במדרשי חז"ל בתושבע"פ² — כו"כ דרשות, שיש לפרשם בריבוי אופנים, ועד ל"שבעים פנים לתורה"³,

ועד להמדובר כמ"פ מ"ש בכתבי האריז"ל⁴, שבכל ענין בתורה יש ששים ריבוא פירושים בכל א' מד' אופני הלימוד דפשוט רמז דרוש וסוד — כי התורה ניתנה לכל אחד מישראל לפי הבנתו והשגתו ולפי שורש נשמתו⁵, וכיון שבישראל יש ששים ריבוא חלקים בשרשי נשמותיהם, הנה בהתאם לכך ישנם גם חילוקים באופן העבודה, כולל גם לימוד התורה.

ואע"פ ש"תורה אחת לכולנו"⁶, להיותה "תורת אמת"⁷, וב"אמת" לא שייך שני אופנים או פשרות וכו' — הרי בזה גופא ישנם כמה אופנים פירושים כיצד לנצל את ה"אמת" בחייו והנהגתו, בהתאם לאופן עבודתו — אם היא במדת האהבה או במדת הדין והגבורה; ועד"ז בלימוד התורה — אם לימודו הוא יותר בבקיאות, שגם אז צריך לוודא שהלימוד יהי באופן של אמת, שלא לקשר ולחבר ענינים שאין להם שייכות, או שלימודו הוא באופן של חריפות, שגם היא צריכה להיות חריפות של אמת, ששניהם דרכים בלימוד התורה.

ובנוגע לכל הפירושים שיהיו, פירושים אמיתיים בתורה, ע"ד הדרש, הרמז או הסוד — ישנו ה"כלל" ש"אין מקרא יוצא מידי פשוטו"⁸, כך, שהפירוש ששייך ומוכרח להיות אצל כולם הוא הפירוש הפשוט, כפשוטו של מקרא, משא"כ שאר הפירושים, יש כאלו ששייכים יותר ללימוד באופן של רמז, דרוש או סוד, לא' מהם או לשנים מהם וכו'; ומזה מובן החילוק גם בנוגע לפועל.

שער מאמרי רז"ל להאריז"ל.

(5) ראה תניא רפ"ד.
 (6) תניא רפמ"ד. ספמ"ו.
 (7) מלאכי ב, ו.
 (8) שבת סג, א. וש"נ.

(1) אסתר ח, טז.

(2) ראה תורה שלמה עה"פ.

(3) במדב"ר פי"ג, טז. ובכ"מ.

(4) שער הגלגולים הקדמה יז. וכ"כ בש'

רוה"ק בענין היחודים על קברי צדיקים
 הקדמה ג' (קת, ב). לקוטי מהרח"ו שבסוף

ב. וכן ידועה תורת הבעש"ט⁹ — במיוחד בנוגע לפורים — בנוגע ללשון המשנה (שנתפרש בגמרא) "הקורא את המגילה למפרע לא יצא"¹⁰, שיש בזה רמז על קריאת ושמיעת המגילה באופן שזהו סיפור המעשה שאירע בעבר ("למפרע"), ועכשיו הוא נזכר — זכרון יפה — על נס שהתרחש "בימים ההם", שבאופן כזה "לא יצא" — שלא קיים את הכוונה והמטרה והתכלית שדורשת מקרא מגילה.

קריאת המגילה צריכה להיות באופן שיתפרש מיד בנוגע לחייו בהוה, במקום ובזמן שבו נמצא, שתהי' אצלו הוראת התורה — "תורה אור"¹¹ ו"תורת אמת"¹² — תורה שמאירה ומגלה את האמת שבכל דבר, ועד לפשוטו של מקרא.

והיינו, שצריך להתבונן שהנהגתו של יהודי צריכה להיות כפי שבנ"י התנהגו באותם זמנים, "בימי מרדכי ואסתר", שעמדו במס"נ להכריז ולהודיע שהם "יהודים" — כהסברת הגמרא ש"יהודי" הוא "הכופר בעבודה זרה"¹² ו"מודה בכל התורה כולה"¹³.

ג. וכאשר קריאת המגילה היא באופן כזה — אזי "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר",

שנעשה אצלו "אורה" אמיתית, "שמחה" אמיתית, "ששון" אמיתי ו"יקר" [יחס של כבוד מכל אלו שמסביב לכל אחד מישראל, ועאכ"כ לכללות בני] אמיתי,

ובאופן שנמשך ב"אורה ושמחה וששון ויקר" כפי שהם בפשוטו של מקרא — בגלוי, למטה מעשרה טפחים, באופן שרואים זאת גם בעיני בשר.

ו"כן תהי' לנו"¹⁴ — בימי הפורים אלו, ומהם יומשך על כל השנה כולה,

ועד שיקויים הענין ד"מסמך גאולה לגאולה"¹⁵ — שמהגאולה מגזירות שונות נבוא לגאולה האמיתית והשלימה מהגלות האחרון, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ד. תורה שבעל־פה — שיש בה גם חלק הרמז והדרוש והסוד (כנ"ל)

9 ראה כש"ט בהוספות ס"ק. וש"נ. וראה	12 שם יג, רע"א.
10 גם תו"מ חע"ב ע' 175. וש"נ.	13 קידושין מ, א.
11 מגילה רפ"ב (יז, א).	14 נוסח "הבדלה" במוצש"ק ויו"ט.
12 משלי ו, כג.	15 מגילה ו, סע"ב.

— אינה סתירה ולהיפך ח"ו מתורה שבכתב, אלא זוהי הוספה, ביאור ופירושו, להמשיך בגלוי מה שנאמר בתושב"כ ברמז, בדרוש או בסוד.

ומזה מובן, שהפירוש שבתושבע"פ על הפסוק "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", אינו חידוש שאין לו שייכות לפשוטו של מקרא, אלא זוהי הסברה עמוקה יותר שמגלה ומסבירה טוב יותר את פשוטו של מקרא, ובאופן שיהי' נקל יותר לפרש זאת לא "למפרע", וזהו דבר שאירע רק בעבר, ועכשיו רק נזכרים אודותיו, אלא באופן שחוזר ונשנה, וצריך לפרש ולהביא זאת במעשה בפועל.

ה. ובכן: על הפסוק במגילה "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" — ישנו פירוש בתושבע"פ, במסכת מגילה¹⁶ שבגמרא,

— ובהקדים, ש"גמרא" הוא החלק בתושבע"פ שהוא הלכה למעשה יותר מאשר מדרשים וספרי דרוש רמז וסוד, והיינו, שאע"פ שכל ענין בתורה הוא הוראה ופס"ד, הרי בזה גופא יש חילוק היכן נאמר הפס"ד בגלוי, אם הוא בחלק ההלכה שבתורה, משנה וגמרא, וכן דברי הפוסקים (שמבארים דברי המשנה וגמרא), עד ל"כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש", שגם זה "ניתן למשה מסיני" (כדברי הגמרא במגילה¹⁷ וברכות¹⁸ ובכ"מ¹⁹) — "אורה זו תורה, שמחה זה יום טוב, ששון זו מילה, ויקר אלו תפילין".

ולכאורה: מהי השייכות של פירוש זה לפירוש הפשוט, ומה ניתוסף על ידו בהבנת הפירוש הפשוט כפי ש"אין מקרא יוצא מידי פשוטו", שמוכרח להיות אצל כל אחד מישראל ובחיי יום-יום, לא רק בשעה שמתעמק בלימוד תושבע"פ?!

ו. והביאור בזה (כפי שדובר פעם בארוכה²⁰):

בשעה שמתבוננים איך הי' המצב "בימי מרדכי ואסתר", ועד"ז גם בזמננו זה ש"אכתי עבדי אחשורוש אנן" (בלשון הגמרא²¹) — הרי זה מעמד ומצב שנמצאים בגלות, כך, שככל שהמצב יהי' טוב, ונמצאים תחת ממשלה ומשטר דמלכות של חסד, שלא מאפשרים שיהיו גזירות

הדברות, תורה — זה מקרא, והמצוה — זו משנה, אשר כתבתי — אלו נביאים וכתובים, להורותם — זה גמרא, מלמד שכולם נתנו למשה מסיני".

19) ראה הנסמן בלקו"ש חי"ט ע' 252.

20) ראה גם שיחת פורים תשל"ב סל"ג.

(תו"מ חס"ז ע' 324). וש"נ.

21) מגילה יד, א. וש"נ.

16) טז, ב.

17) יט, ב ("מאי דכתיב (עקב ט, יו"ד) ועליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם בהר, מלמד שהראהו הקב"ה למשה דקדוקי תורה וקדוקי סופרים ומה שהסופרים עתידין לחדש, ומאי ניהו, מקרא מגילה").

18) ה, א ("מאי דכתיב (משפטים כד, יב) ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם, לוחות — אלו עשרת

על לימוד התורה וקיום המצוות, והרשות נתונה לכל אחד לקיים תומ"צ, מבלי שיהי' צורך במס"נ על זה,

— לא כמו המעמד ומצב שבו נמצאים אחינו מאחורי מסך הברזל, ששם יש צורך במס"נ על עניני תומ"צ מצד הגזירות כו' —

הרי בכל זאת "עבדי אחשוורוש אנן" — שנמצאים בגלות, ללא עצמאות, ובכל מקום שנמצאים בכל כדור הארץ, הן בחוץ לארץ והן בארץ הקודש, הנה לעת-עתה, מצד מעמד ומצב הגלות, זקוקים בנוגע לכל דבר לאמצעות כלים טבעיים של "חסד לאומים"²².

וא"כ, מתעוררת שאלה אצל כל אחד מישראל שמתבונן בזה:

איך אפשר שיערב לו החסד והאורה שיש לו לכאורה (בהשוואה למעמד ומצב שהי' בשעת גזירת המן, שממנו נגאל);

איך אפשר לקרוא זאת בשם "אורה" אמיתית (שהרי "ליהודים היתה אורה" הוא פסוק בתורת אמת), בה בשעה שחסר כביכול העיקר — שאין זה המעמד ומצב כמו בזמן שביהמ"ק הי' קיים, ש"עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש"²³, שראו בעיני בשר השראת אלקות בעינינו גשמיים שבעוה"ז הגשמי, ע"י הניסים שראו בעיני בשר, וראו שהנהגת בני"ו וההנהגה עמהם מלמעלה היא לא באמצעות כלים טבעיים של אחשוורוש ושריו שבכל דור, אלא בהשגחה פרטית וגלוי', ללא ממוצעים, אלא ישירות מהקב"ה לבני"י, כפי שביקש משה רבינו שיהיו "פניך הולכים"²⁴, ואין רצונו אפילו במלאך!

וא"כ, שואל יהודי: איך יכולה תורת אמת לומר שזהו מעמד ומצב ש"ליהודים היתה אורה" — בה בשעה ש"עבדי אחשוורוש אנן"?!

ז. והמענה על זה — בביאור דתושבע"פ — "אורה זו תורה":

כאשר תסתכל בתורה מהו ענין הגלות — אזי תבין, שגם בחושך הגלות, וגלות מר של דור יתום, יכול להיות הענין ד"והוי' יגי' חשכי"²⁵, שע"ז שמתקשרים עם הקב"ה, "והוי'", אזי מאיר אצלו החושך עצמו.

כאשר יהודי מסתכל בתורה ורואה שהתורה שהיא "תורת חסד"²⁶ אומרת שכל הענינים שבעולם הם מצד חסד, והעובדה שיש אצל בני"י מצב של גלות היא כדי שיהי' הענין ד"הרצו את עוונם" (כמ"ש בפ' בחוקותי²⁷), והיינו, שע"י ימי הגלות רוחצים ושוטפים את הענינים שמצד

25) שמואל-ב כב, כט. וראה תו"א מקץ

מ, ב ואילך. ובכ"מ.

26) משלי לא, כו.

27) כו, מג.

22) משלי יד, לד.

23) אבות פ"ה מ"ה.

24) פרשתנו (תשא) — שיעור היומי —

לג, טו ובפרש"י.

ההנהגה הבלתי־רצויה שהיתה בעבר — אזי מסתכל על ענין הגלות באופן שאין זה בתור עונש לשם עונש ח"ו, כדי לייסר ח"ו את בני"י, אלא כיון שהקב"ה מתקשר עם בני"י כמו אב שמתקשר עם בנו, כמ"ש²⁸ "בנים אתם להוי' אלקיכם",

— וכפתגם המגיד²⁹ שאהבת הקב"ה לכל אחד מישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו, היא שלא בערך יותר מאשר אהבת האב לבנו יחידו שנוולד לעת זקנתו, לאחר עשרות שנים של צפי' —

הנה מצד אהבה זו, רוצה האב, שבנו יחידו יהי' במצב נקי, ללא כתם, אפילו לא כתם קל שבקלים, שזהו המעמד ומצב הרצוי ל"בנים אתם להוי' אלקיכם" (כפי שרבינו הזקן מבאר בארוכה באגה"ק³⁰ שזהו "כמשל מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו מרוב אהבתו כו"), ולכן מביא אותו למעמד ומצב ד"עבדי אחשורוש" — אבל באופן שמבטל את כל הענינים המבלבלים (שהיו בגזירת המן), ונותן לו אפשרות לשוב בתשובה, ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך הרחבה — כדי שיראה, אשר מבלי הבט על כך שאינו רואה בעיני בשר ביהמ"ק, ואינו רואה בעיני בשר ה"עשרה נסים (ש)נעשו לאבותינו בבית המקדש", ה"ה חי את חייו היום־יומיים באמונה פשוטה שהקב"ה הוא בעה"ב על כל פרט בכל יום בחייו, בכל מקום שבו נמצא.

ואז נעשית אצלו "אורה" (אור אלקי) — אפילו בהיותו במעמד ומצב של חושך הגלות, במעמד ומצב ד"עבדי אחשורוש".

ח. אמנם, כל זה הוא בנוגע ל"אורה"; אבל עדיין נשאלת השאלה בנוגע ל"שמחה":

בנוגע ל"שמחה" — ישנו כלל ששמחה ע"פ תורה צריכה להיות שמחה שחודרת גם בגוף, כהפס"ד בנוגע לשמחת יו"ט: "אין שמחה אלא בבשר" (בשר שלמים), ובזמן שאין ביהמ"ק קיים — "אין שמחה אלא ביי"ן"³¹, היינו, שאינו יוצא י"ח שמחה בכך שידוע הענינים הרוחניים של היו"ט, אלא הדבר צריך להתבטא בענין שמשמח את בשר הגוף, שלכן יש צורך בבשר ויין, ורק אז הרי זו "שמחה".

וכאן שואל יהודי:

הן אמת שידוע שהעובדה שנמצא בחושך הגלות היא מצד ה"אורה" שהקב"ה מאיר פניו אליו, ורוצה להסיר ממנו כל כתם קטן,

28 פ' ראה יד, א. 31 פסחים קט, א. שו"ע אדה"ז אור"ח

29 ראה כש"ט בהוספות סקס"ז. וש"נ. סתקכ"ט ס"ז. וש"נ.

30 סכ"ב.

כדי שיוכל להיות במעמד ומצב של "בנים אתם להוי' אלקיכם" בגלוי, אבל זהו באופן שהנשמה רואה בזה ענין של אורה, ועדיין אין זה באופן שגורפו יכול לשמוח בכך.

וא"כ, איך יכול להיות ענין של שמחה — בה בשעה שנמצא עדיין בחושך הגלות, והגוף אינו מרגיש את ה"אורה", שכן, "אורה" רואים העיניים, אבל לא בשר הגוף, שזהו אפילו ב"אורה" גשמית כפשוטה, ועאכו"כ אורה רוחנית, "אורה זו תורה"?!

ט. ועל זה בא המענה — "שמחה זה יום טוב, וכן הוא אומר³² ושמחת בחגך":

הענין ששמחת יו"ט תלוי באכילת בשר ושתיית יין — אין שמחה אלא בבשר אין שמחה אלא ביין" — צריך לכאורה לעורר היפך השמחה, דכיון שאומרים לו, שלא די בכך שהנשמה מרגישה את הגדלות של חג המצות, חג השבועות או חג הסוכות, שאין זה מספיק שתהי' שמחה אמיתית, אלא עליו לוודא שיהי' גם דבר המשמח את גופו, שיאכל בשר (אמנם בשר שלמים, אבל בשר גשמי), ועד"ז בנוגע ליין, הנה לכאורה צריך הדבר להפריע לו לשמחה האמיתית, שנמצא במעמד ומצב ששמחת הנשמה תלוי בכך שמשמחת גם את בשר הגוף!

ואעפ"כ אומרים "שמחה זה יום טוב", היינו, שתורת אמת אומרת ש"ושמחת בחגך" היא שמחה אמיתית, ומזה מובן, שלא זו בלבד שאין זה דבר שמפריע לו, אלא אדרבה, זה מסייע ששמחתו תהי' אמיתית, כיון שגם הגוף הוא שמח.

וההסברה בזה מובנת גם היא לכל אחד בפשוטו של מקרא: בשעה שמסתכלים על הנשמה והגוף בתור שני דברים שיש מלחמה ביניהם, ללא אפשרות שיהי' שלום ביניהם, עי"ז שתהי' התגברות הנשמה על הגוף, ועד שהגוף יהי' כלי עבור נשמה — אזי השאלה היא שאלה אמיתית; אבל כשמתבוננים בענין ד"שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"³³, שהקב"ה הוא אחד ויחידי הן בענינים גשמיים והן בענינים רוחניים, אלא שרצה הקב"ה שהנשמה תהי' במעמד ומצב של דבר רוחני, והגוף יהי' במעמד ומצב של דבר גשמי, אבל שניהם נבראו עי"ז "ה' אחד", שהוא אחדות הפשוטה — אזי תופס יהודי שכאשר מסיר מהגוף את חומריותו, ונשארת רק גשמיותו, הנה לא זו בלבד שהגוף אינו סותר לעבודת הקב"ה עם הנשמה, אלא אדרבה, כתורת הבעש"ט³⁴ על הפסוק³⁵ "עזוב תעזוב

(34) ראה כש"ט בהוספות סכ"א. ושי"נ נעתק ב"היום יום" כח שבט).

(32) פ' ראה טז, יד.
(33) ואתחנן ו, ד.

עמו", שעבודה אמיתית להקב"ה היא כשנעשית עם הנשמה ביחד עם הגוף, "בכל לבבך" — "בשני יצריך"³⁶.

ודוקא אז נעשית שמחה אמיתית:

אם פעל בעבודתו רק על החלק הרוחני של העולם, ואילו החלק הגשמי של העולם לוחם עדיין עם הרוחניות, או עכ"פ לא נעשה עדיין "עבד" ו"כלי" אל הרוחניות — לא יכולה להיות אצלו שמחה אמיתית; אבל בשעה שרואה שע"י ענינים גשמיים הגיע הגוף למעמד ומצב שהוא שמח בשמחת יום טוב — בג' הימים טובים פסח ("זמן חרותנו" מגלות מצרים) שבועות ("זמן מתן תורתנו") וסוכות ("זמן שמחתנו" — שמחת החג ושמחת בית השואבה, ועד להשמחה דשמיני-עצרת), כולל גם חנוכה ופורים שנקראים במגילת תענית³⁷ בשם "יום טוב" (כמדובר כמ"פ³⁸) — אזי נעשית שמחה אמיתית, כיון שרואה שביכלתו לשנות את הגוף, שחומריותו תתבטל לגמרי, וישאר רק בתור דרך נוספת לעבוד את הקב"ה לא רק עם הנשמה אלא גם ביחד עם הגוף.

י. ושמחה זו יכולה להיות גם כמעמד ומצב ד"עבדי אחשורוש אנן", ואדרבה, דוקא אז נעשית שמחה גדולה ביותר,

שזהו הטעם ששמחת פורים גדולה יותר משמחת יו"ט, שאע"פ שנאמר בה "ושמחת בחגך", הרי מצינו בהלכות יו"ט³⁹ שחייבים ב"ד להעמיד שוטרים כו' לוודא שהשמחה תהי' במדידה והגבלה, משא"כ שמחת ימי הפורים — שבמעמד ומצב ד"עבדי אחשורוש", פועל יהודי על גופו וחלקו הגשמי בעולם, לשמוח בזה ש"קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם" באופן ד"לא יעבור"⁴⁰, באופן נצחי, לעולם, בכל זמן ובכל מקום, להתנהג כדרישת מרדכי ואסתר, בהסכם מלא של הגוף — אזי השמחה היא גדולה ביותר משמחת יו"ט, ש"חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע"⁴¹, וכן תהי' לנו, ו"שמחת עולם על ראשם"⁴².

* * *

יא. ידוע מאמר המשנה⁴³ "איזהו חכם הלומד מכל אדם", כלומר, חכם אמיתי הוא מי שמכל (ובכל) אדם מוצא דבר ללמוד ממנו.

39) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סוסתקכ"ט.

35) משפטים כג, ה.

36) ואתחנן שם, ה ובספרי ופרש"י עה"פ. וש"נ.

37) פ"ט (חנוכה). פי"ב (פורים).

40) אסתר ט, כז.

41) מגילה ז, ב.

38) ראה גם שיחת פורים תשכ"ח ס"ה

42) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

ואילך (תו"מ חנ"ב ע' 112 ואילך).

43) אבות רפ"ד.

ובזה ניתוסף גם תורת הבעש"ט⁴⁴ שיש ללמוד הוראה מכל דבר שיהודי שומע או רואה — שבודאי אין זה במקרה, אלא בהשגחה פרטית, שהרי אין "מקרה" בעולם שנברא ע"י הקב"ה באופן ש"לא ברא (בעולמו) דבר אחד לבטלה"⁴⁵, כך, שכל דבר נעשה מתוך בעלות ("בעה"ב'שקייט") בתכלית השלימות, ולכן, כיון ששמע או ראה דבר מסויים, בודאי שעייז צריך להתוסף אצלו דבר-מה; וכיון ש"אני נבראתי לשמש את קוני"⁴⁶, שלכן צריך לסדר-לערוך כל פרטי חייו לפי הוראות הקב"ה ("קונו"), הרי מובן, שהמאורע החדש ששמע או ראה צ"ל עבורו הוראה חדשה — כיון שאינו רוצה לתעות בעולם, אלא להתבונן בהנעשה מסביבו, ולהיות "הלומד מכל אדם" וגם מכל מאורע — כיצד להיטיב את אורח חייו היום-יומיים בהתאם לתכלית בריאתו לשמש את קונו⁴⁷.

ולהעיר, שאע"פ שענין זה גילה הבעש"ט, הרי זה מובן בפשטות — ע"פ אמונה פשוטה שיש לכל אחד מישראל, שהעולם אינו הפקר ח"ו, אלא נברא ע"י הקב"ה, ולא שנברא לפני אלפי שנה, ואח"כ "עזב הוי' את הארץ"⁴⁸ ח"ו, ונמצא בשמים, ואילו העולם מתנהל באופן פראי בדרך מקרה, אלא "לית אתר פנוי מיני"⁴⁹, שבכל מקום נמצא הקב"ה, ומשגיח על כל פרט; ומזה מובן, שכאשר נפגשים יחד שני דברים: היהודי, והמאורע ששמע או ראה — אין זה ע"י מקרה, אלא גם זה בהשגחה פרטית, וכיון שההשגחה הפרטית היא מהבעה"ב של העולם, הקב"ה, שהוא "עצם הטוב"⁵⁰, הרי מובן, שהכוונה בזה היא שיתוסף טוב לעולם ולכל הנמצאים בו, וכיון ש"אין טוב אלא תורה"⁵¹, הרי הוספת הטוב בעולם היא עייז שכל פרט בחיים יתנהל ע"פ הוראות התורה.

יב. ומזה מובן גם בנוגע לקביעות דפורים שחל בשנה זו ביום השלישי בשבוע (אף שבכמה שנים חל ביום אחר בשבוע) — שגם כאן נפגשים שני מאורעות: ימי הפורים עם ימי השבוע — הנה גם זה אינו מקרה, אלא גם בו יש הוראה.

ובכן: התורה, שנקראת "תורה אור"¹¹, שמאירה את עניני העולם, מאירה גם מהו הלימוד המיוחד וההוראה של יום השלישי בשבוע — שהוא יום שהוכפל בו "כי טוב"⁵²: בכל ימי מעשה בראשית נאמר פעם

(44) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך, (49) תקו"ז תנ"ז (צא, סע"ב). ת"ע (קכב, סקע"ט ואילך. וש"נ. (ב). הובא בתניא שעהיה"א פ"ז. (45) שבת עז, ב. (50) נסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 334 בהערה (ד"ה מספרי הח"ן). (46) משנה וברייתא — קידושין בסופה. (47) ראה גם תר"מ חע"ה ע' 310. וש"נ. (51) אבות פ"ו מ"ג. (48) לשון הכתוב — יחזקאל ח, יב, ט, ט. (52) ב"ר פ"ד, ו. הובא בפרש"י בראשית א, ז.

אחת "כי טוב" (מלבד ביום השני שלא נאמר בו "כי טוב"), משא"כ ביום השלישי נאמר ב' פעמים "כי טוב", היינו, שזהו יום שהוכתר ונקרא ב"תורת אמת" בשם "יום שהוכפל בו כי טוב".

וענין הכפל ד"כי טוב" הוא: "טוב לשמים וטוב לבריות" (כלשון הגמרא⁵³), והיינו, שכל דבר שביום השלישי ה"ה מביא טוב בעניני אלקות — "טוב לשמים", ומביא טוב גם בענינים שבין אדם לחבירו — "טוב לבריות".

ולכן, כאשר פורים בא ביחד עם יום השלישי שהוכפל בו כי טוב, יש בזה הוראה ולימוד (גם על ימי הפורים שבכל השנים, וגם על הימים שבין פורים אחד למשנהו) — שיהודי צריך לעשות כל התלוי בו בכלל, ובפרט בעניני הפורים, שכל פעולה תהי' באופן שהוכפל בה כי טוב, שיהי' בה "טוב לשמים" ו"טוב לבריות".

יג. ומזה מובן גם בנוגע להמדובר לעיל בענין "אורה ושמחה וששון ויקר" — שזהו הסך-הכל של פורים, הן בשעתו והן בכל שנה ושנה (שהרי אין זה "למפרע" ח"ו, כנ"ל בארוכה) — שצ"ל באופן ד"טוב לשמים" ו"טוב לבריות":

ענין ה"אורה", "אורה זו תורה" — יכול להיות באופן של "טוב לשמים" בלבד; הוא לומד תורה מתוך חיות ולהט, ומסדר ע"פ תורה את אורח חייו היום-יומיים — לא רק שבת ויו"ט, אלא גם ימי ולילות החול, שיהיו ימים של תורה ("תורה-טעג"), וניכר הדבר גם בחיי החולין שלו, ולא רק בשעה שאוכל וכו', אלא גם בשעה שישן בלילה, אבל זה נשאר בינו ובין הקב"ה — "טוב לשמים".

ואילו בשעה שמתכלים על האנשים שנמצאים מסביבו, בני המשפחה, או אלו שנמצאים מחוץ לביתו (ועד לאלו שנמצאים באיזה מקום שהוא בעולם, שהרי כל ישראל הם קומה אחת שלימה, כמו גוף אחד⁵⁴), אם גם אצלם ניתוסף משהו עי"ז שאצלו ניתוספה עוד ידיעה בתורה — אזי תופסים שזהו רק "טוב לשמים".

הוא בעצמו למד ענין נוסף בתורה, ועד שפעל וחדש בתורה — "תלמיד ותיק עתיד לחדש", והלימוד פעל אצלו שינוי, שנעשה חדור יותר בענין התורה וכו'; אבל כששואלים מה נעשה עם האנשים שמסביבו, בנוגע ל"בריות" — מתברר שהוא בכלל לא חשב אודותם, ולא התעסק עמהם!

54) ראה לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.

53) קידושין מ, א. וראה אוה"ת בראשית לג, ב ואילך. משפטים ע' אקנז. ועוד.

ובכן: זהו ענין של לימוד התורה, "אורה זו תורה", ו"תלמוד תורה כנגד כולם"⁵⁵, אבל אין זה הענין ד"הוכפל בו כי טוב" שלמדים מיום השלישי; זהו ענין שפעל שינוי בו, אבל העולם, האנשים שמסביבו — אין להם מזה מאומה.

וכיון שאין זה באופן ד"טוב לבריות", אזי גם הענין ד"טוב לשמים" אינו בשלימות, כי, רצונו של הקב"ה שיהי' "ואהבת לרעך כמוך"⁵⁶ בכל העינים, ועאכו"כ בנוגע לענין הכי יקר — ענין התורה, ש"יקרה היא מפנינים"⁵⁷, ולכן, אם אינו לומד תורה גם עם "בריות", אין זה "טוב לשמים" בשלימות.

יד. ועד"ז יכול להיות גם בקצה השני — "טוב לבריות" בלבד:

הוא לומד תורה ומלמדה גם לאחרים, ומשתדל להסביר להם מתוך להט שהתורה היא הוראה בחיי היום-יום, "כי נר מצוה ותורה אור"⁵⁸, שמאירה גם את חיי החולין שגם הם ישתנו להיות מיוסדים ע"פ "תורה אור"; אבל זהו רק ענין שאודותיו מדבר עם הזולת, ואילו כשמסתכלים עליו — לא נעשה אצלו שינוי כלל.

הוא לומד עם פלוני מתוך להט, אבל זהו לימוד התורה שלא על מנת לעשות; אין זה באופן שע"ז יתוסף אצלו בחיי היום-יום שלו — כיון שנמצא כבר בתכלית השלימות, ויותר אינו צריך להתעלות, ועבורו די בכך שמשתדל להשפיע על הזולת להיות במעמד ומצב טוב יותר.

ולכאורה איך יתכן הדבר:

כיון שניתוסף אצרך בלימוד התורה, ו"גדול לימוד שמביא לידי מעשה"⁵⁸ — צריך להיות אצרך שינוי בחיי היום-יום, שתהי' לך יותר חיות בעבודתך בקיום המצוות, ויותר חיות בפעולה בד' אמות שלך שיהיו חדורים ברוח התורה בעומק יותר וכו'.

וכיון שהתורה "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים"⁵⁹, ללא הגבלות — לא יתכן שהוא בתכלית השלימות באופן שהתורה לא יכולה להוסיף אצלו מאומה; זהו דבר בלתי אפשרי, כיון שהתורה היא אין סוף, כשם שהקב"ה הוא אין סוף!

וכאשר לומד תורת ה' באופן ש"ברכו בתורה תחילה"⁶⁰, שמברך תחילה ש"נתן לנו את תורתו" (תורתו של הקב"ה), ומסיים "נותן התורה", לשון הוה⁶¹, היינו, שכאשר לומד תורה עכשיו אזי "הקב"ה

58 קידושין מ, ב. וש"נ.

59 איוב יא, ט.

60 נדרים פא, א. וש"נ.

55 פאה פ"א מ"א.

56 קדושים יט, יח.

57 משלי ג, טו.

קורא ושונה כנגדו⁶², כך, שמרגיש שזהו כמו שעומד במעמד הר סיני ושומע מהקב"ה שלומד אותו ענין בתורה — לא יתכן שלא יזדעזע ("אָ טרייסל-טאָן") להשתנות!

וא"כ, איך יתכן שלא נשתנה? — אך הענין הוא, שזהו בגלל שהוא לומד תורה כפי שקשורה עם "בריות", עם העולם, ולא כפי שקשורה עם הקב"ה, "שמים".

התורה נעשית אצלו ענין של הבנה והשגה, ענין של חכמה גדולה עמוקה ורחבה; אבל שהדבר יגע בחייו האישיים, שבגלל זה יפרד מהרעיון שהוא כבר גדול ונעלה כל כך שאינו צריך להתעלות יותר — עדיין לא הגיע לזה; הוא עומד בכל תוקף הישות והגשמיות!

כאשר יהודי לומד תורה, הנה אם נרגש אצלו הענין ד"הלא כה דברי כאש"⁶³ ("פייערדיקע רייד פון דעם אויבערשטן") — לא יתכן שלא ישתנה; הסיבה לכך שלא משתנה היא — בגלל שלא נרגש אצלו ה"אש" של הקב"ה, ולכן אין לזה השפעה עליו.

ואז, יש אצלו רק הענין ד"טוב לבריות", אבל אין זה עומק המובן ד"טוב לבריות":

כאשר לימוד התורה עם הזולת הוא ללא ההרגש שזוהי חכמתו של הקב"ה — לא יתכן שיוכל להעביר לו את ה"אש" של הקב"ה, כיון שאין זה נרגש אצלו, שהרי אצלו התורה אינה אלא ענין של חכמה!

הן אמת שבשעה שלומד תורה עם "בריות", הנה כיון שלומד דברי תורה, יש בזה הענין דמצות לימוד התורה, שצריך לברך על זה, ובודאי שיש לזה פעולה על ה"בריות"; אבל אעפ"כ, אין זה מגיע כלל לאופן הפעולה אפילו על ה"בריות" בשעה שזהו גם באופן ד"טוב לשמים", שגם כפי שנמשך למטה מעשרה טפחים הרי זה קשור עם הקב"ה, "כה דברי כאש", שאז הלימוד עם הזולת הוא באופן של "דברים היוצאים מן הלב"⁶⁴, שבאים מפנימיות הלב, מנקודת היהדות שלו.

טו. וזוהי ההוראה מיום השלישי שבא ביחד עם ימי הפורים, שהענין ד"אורה זו תורה" צריך להיות באופן ד"טוב לשמים טוב לבריות":

לימוד התורה צריך להיות באופן שניכר הענין ד"כה דברי כאש", שאז הלימוד הוא באופן ד"טוב לשמים" — שאין ענין יוצא מידי פשוטו

61) ראה של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, (63) ירמי' כג, כט.

א. ובכ"מ. 64) ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא

62) תדבאר רפי"ח. יל"ש איכה רמז בשל"ה סט, א.

תתרלד. וראה תו"א יתרו סח, ג.

— שפועל כביכול ב"שמים", ש"הקב"ה קורא ושונה כנגדו" אותו ענין שהוא קורא בתושב"כ ושונה בתושב"פ עכשיו, כיון שלימודו הוא באופן ש"מה להלן (במ"ת בפעם הראשונה בהר סיני) באימה וביראה וברתת ובזיע, אף כאן (בשעה שאיש ישראל לומד תורה בכל מקום ומעמד ומצב) באימה וביראה וברתת ובזיע"⁶⁵.

וביחד עם זה, ה"ה משתדל שהלימוד יגיע "לבניך אלו התלמידים"⁶⁶, "לבניך" כפשוטו, ול"תלמידים" בפשטות, ועד שיגיע לכל יהודי שאפשר להשיגו באיזה מקום שהוא בקצוי תבל. ואז נעשה ה"טוב לשמים" בשלימות וה"טוב לבריות" בשלימות, כיון שזהו באופן ד"הוכפל בו כי טוב" — שניהם ביחד.

טז. ועד"ז גם בנוגע ל"שמחה זה יום טוב":

הענין ד"שמחה זה יום טוב", "ושמחת בחגך"³² — יכול להיות כפי שנאמר בגמרא ומדרשי חז"ל⁶⁷ ש"חייב אדם לשמח בנו ובני ביתו", "אתה ובנך ובתך"³²; אך מיד לאח"ז נאמר³² שצריך להיות גם "עבדך ואמתך והלוי והגר גו' אשר בשעריך" (שאינן להם משלהם כו').

והיינו, שכדי שתהי' שמחה אמיתית באופן שמקיים מצוה, שזהו ענין ד"טוב לשמים" — הרי זה דוקא כשהשמחה היא גם באופן של "טוב לבריות", ע"י הכנסת אורחים, ובעיקר — אלו שאכן זקוקים לכך, כמפורש בכתוב.

יז. ומזה נמשך גם בנוגע לשמחת פורים (כדי להמשיכה על כל השנה כולה בנוגע לכללות עבודת ה' באופן ד"עבדו את הוי' בשמחה"⁶⁸):
כאשר כו"כ מישראל מתאספים יחד לשמוח בשמחת פורים — הרי זה עדיין רק "טוב לשמים";

ואילו הכוונה והמטרה והשלימות שבדבר היא — כאשר כל אחד מחליט ליקח משמחת פורים, שגם בצאתו לרחוב ששם מנשבת רוח קרה ופראית שרוצה לפזר ולהעיף כל דבר טוב, ה"ה מכריז שהן אמת ש"עבדי אחשוורוש אנן"²¹, אבל במעמד ומצב זה יכולה להיות וישנה אצלנו שמחה אמיתית, עי"ז שמתקשרים עם הקב"ה, עם דבר מרדכי ואסתר, באופן ש"קיימו וקבלו .. עליהם ועל זרעם .. ולא יעבור"⁴⁰, לעבוד את הקב"ה מתוך שמחה,

67 פסחים קט, א. יל"ש פ' ראה רמו תתקו.

68 תהלים ק, ב.

65 ברכות כב, א. ושי"ג. וראה תו"א שם

סז, ב.

66 ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ז.

ולהתכונן ל"מסמך גאולה לגאולה"¹⁵ — מהגאולה של ביטול כל הגזירות לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

* * *

הוספה

ב"ה, יג' אלול תשי"ט

ברוקלין

שלום וברכה!

במענה למכתבו מעשי"ק, בו שואל בהנוגע לשינוי הנוסח אשר אינו יודע אם מותר לו לשנות וכו',

והנה ע"פ המבואר במ"א, מותר לשנות מנוסח אשכנז לספרד ומנוסח ספרד סתם לנוסח האר"י שהוא הוא הנוסח שמתפללים בו חסידי חב"ד, אבל לא להיפך, ובכן אם יחליט הוא, אשר משנה הנוסח לתמיד, נכון הענין, ובפרט שע"פ מסורת חסידים, בירר רבנו הזקן הנוסח שלו מששים סידורים.

ובמ"ש שלפעמים הוא במצב רוח של עצבות, — ילמוד בספר תניא קדישא במקומות המדוברים בזה, ששם מבואר היטב השלילה המוחלטת של מדת העצבות, ועד שאפילו ענין המרירות, זמנים מיוחדים לזה, אף שאינן כלל ענין העצבות, יעו"ש, וכיון שפקודי ה' ישרים משמחי לב, הרי לימוד התורה בנגלה וחסידות, בודאי שיעזרהו להיות כציווי הכתוב בשמחה וטוב לבב בעת עבודת ה', והרי עבודת השם צ"ל כל היום כולו, בעת לימוד התורה וקיום המצות וגם בכל דרכיך דעהו, וכפסק הטור ושו"ע סי' רל"א, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ע"פ המבואר במ"א, מותר לשנות .. אבל לא להיפך: ראה שו"ת מנחת אלעזר ח"א סי"א. וש"נ.

שע"פ מסורת חסידים .. מששים סידורים: בית רבי ח"א פכ"ז (פד, א).
 בספר תניא קדישא .. השלילה המוחלטת של מדת העצבות: תניא פכ"ו ואילך.
 המרירות .. העצבות: ראה שם פל"א.
 שפקודי ה' ישרים משמחי לב: תהלים יט, ט. וראה תענית ל, סע"א.
 כציווי הכתוב בשמחה וטוב לבב: תבוא כח, מז. וראה רמב"ם הלי' לולב בסופך.
 בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו.
 ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב.

לזכות

הרך הנולד בן חנה

שליח כ"ק אדמו"ר באסטוני

שיזכו הוריו שיחיו להכניסו בבריתו של אאע"ה
ויגדלוהו יחד עם אחיו ואחיותיו השלוחים שיחיו
לתורה לחופה ולמעשים טובים

ולנחת רוח יהודי חסידותי ברוב טוב גשמי ורוחני
מתוך אושר והרחבה בגשמיות וברוחניות
לאורך ימים ושנים טובות ובריאות